ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 145 (6355), ИЮЛИИН 25 СРЕДА 1951 он

Сэв 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха

...мунистическэ парти ба совет правительство колхозуудта ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Дайн хойто тээхи сталинска табан жэлэй туршада хүдөө ажахын материально-техническэ база улам ...а, колхозууд бүри бэхижээ. ...эр мүнөө үндэр баян ургаса ...лга абаха, адуу малайнгаа ...шэмыень улам дээшэлүүлхэ ...арга боломжотой болонхой.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой IV пленум хадаа бүхы ...ажахын культурануудай урга дээшэлүүлхэ, адуу малай толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень һайжаруулха зорилго ...ына, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай урда ...һан байна. Энэ зорилгоёо бэелүүлэн, республикымнай түрүү колхозууд малажал хүгжөөлгын ...оной түсэбые мүнөө дүүргэжэ ...а. Тэдэнэр адуу малай тоо толгойе улам олошоруулхын, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхын түлөө, хүшэр хүдэлмэриие механизациин түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз ...гээ ажахые хүгжөөлгын табан жэлэй түсэб баталанхай. Мүнөө ...гаран мянган малтай энэ колхоз табанжэл үнгэрөөд байхада 25 ...гаран толгой малтай болохо юм. Тиихэ зуураа, малайнгаа шэмые бүри дээшэлүүлхэ, ...жалаа улам олзо ехэтэй болгохо байна. Малажалдахи бүхы ...хүдэлмэриие тус колхоз механизацилха юм. Энэ зорилгоёо ...дээрэнь бэелүүлхын түлөө ...колхозой партийна эхин организаци мүнөө бүхы хүсэ шадалаа ...наһа.

Партийна эхин организаци хадаа хүдөөдэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилэгшэ мүн болоно. Ниитэ-политическэ хүдэлмэри хаана, ямараар ябуулагдажа байһанай түлөө партийна организаци харюусадаг байна. ВКП(б)-гэй Устав хадаа ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэлжэ ябуулхые, тэдэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхые коммунист бүхэнһөө эринэ. Тиимэһээ бүхы колхознигуудай, тэрэ тоодо малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэдэнэй духовно бүхы эрилтые ...хангаха гэһэшэ колхозой партийна организациин шухала зорилго болоно.

Энэ зорилгоёо Баунтын аймагай ...нинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци һайнаар бэелүүлнэ. Тус колхозой коммунистнууд малшадай дунда агитационно-ойлгуулалгажын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Эхэ оронойнгоо дотоодын ба гадаадын байдал тухай, коммунизмын агуу ехэ барилганууд тухай, колхозно тарияашадай урда большевистскэ парти ба советскэ правительствын табиһан шухала зорилгонууд тухай хөөрэлдөөнүүдые малшадай дунда эндэхи агитаторнууд саг үргэлжэ үнгэргэнэ.

Гэбэшье, малшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри огто ябуулдаггүй, тэдэнэй духовно эрилтые анхаралдаа абадаггүй, колхознигуудай ажалай элэбхи ...уудые толгойлдоггүй партийна организацинууд үшөөл бии байна. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай ...лотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци малшадай дунда мүнөө ниитэ-политическэ ...шье хүдэлмэри ябуулнагүй. ...коммунистнуудайнь миил 3-ниинь малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Эндэ малай 2 фермэ бии юм. Теэд нэгэшье фермэ дээрэнь улаан булан байхагүй, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдадаггүй. Тус партийна организациин секретарь нүхэр Цыренов 10-аад агитаторнууд колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулна гэжэ тоолодог юм. Тиин тэдэ агитаторнуудай нэгэниинь шье малшадай дунда агитационно хүдэлмэри хэнэгүй. Тус партийна организаци агитаторнуудые томилологдо ёһо тэдыгээр хандаһан байна. Агитаторнууд гэжэ тоологдодог хүнүүдэй зариманиинь колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхаһаа байха, өөһэдөө үзэг бэшэг бага мэдэхэ, газетэшье һайнаар уншажа шададаггүй хүнүүд байха юм. Эндэ нэгэшье агитаторынь республиканска болон аймагайнгаа газетэнүүдые захижа уншадаггүй. Үнгэрхэдөө парторганизациин секретарь нүхэр Цыренов «Бурят-Монголой үнэн» газетые захидаггүй юм.

Тус партийна организацида ниитэ-политическэ хүдэлмэриин иимэ хангалтагүй байһаниинь ВКП(б)-гэй Иволгын айкомдо мэдээжэ. Теэд ВКП(б)-гэй айком энэ дутагдалые усадхахын тула мүнөө болотор ямаршье хэмжээ абанагүй.

Партийна организацинууд хадаа хүдөөдэ агитационно-ниитын хүдэлмэриин идейнэ хэмжээе улам дээшэлүүлхэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ ёһотой гэжэ ВКП(б)-гэй ЦК хэдэн дахин өөрынгөө тогтоолнууд соо заадаг байна. Партиин энэ заабариие бэелүүлэн, партийна организацинууд олониитэ колхознигуудай, тэрэ тоодо малшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха, тэдэнэй духовно эрилтэдэ анхаралтайгаар хандаха ёһотой байна.

Малай фермэ, гүүртэ бүхэндэ агитационно-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй. Эндэ ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһанууд» саг үргэлжэ гаргагдажа, малажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной дунда нэбтэрүүлэгдэхэ, дутагдалнууд хурсаар шүүмжэлэгдэхэ ёһотой.

Колхозой партийна организаци малшадай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие ябуулхын тула политическэ һайн бэлэдхэлтэй коммунистнуудые, комсомолецуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые ба багшанарые агитаторнуудаар томилхо зэргэтэй.

Советскэ Союзай дотоодын ба гадаадын байдал тухай, коммунизмын асари ехэ барилганууд тухай, парти ба правительствын эб найрамдалда дуратай политика тухай хөөрэлдөөнүүдые малшадай дунда хододоо хэжэ байха шухала. Гадна, малшадта кино, ураңһайханай концерт харуулха, хамтаараа радио шагналга ба газетэ уншалга эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Малай тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхын, адуу малдаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө колхознигуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе коммунистнууд ба комсомолецууд толгойлхо ёһотой.

Энэ жэл хадаа ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөлгын гурбан жэлэй түсэбые дүүргэхэ шиидхэхы жэл мүн. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, колхозно тарияашадай урда большевистскэ партиин ба Советскэ правительствын табиһан энэ шухала зорилгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэе.

Бетон гаргадаг завод-автомат

СТАЛИНГРАД. (ТАСС). Халаа... механик кнопко дараба, тиигэм... заводой бүхы механизмууд хүдэлжэ эхилээ. Барилгын материалнууд механизмын туһаламжаар бункераар дүүрэжэ, 2 минут болоод байхада бэлэн бетон ...ашагдана. Жэлэй хоёр...хахадһаа эхилээд бетон Волго-Донской канал дээрэ барилгын гол материал болоо. Жэлэй дүүрэтэр агууехэ барилгын бетонно заводууд 700 мянган кубометрһээ доошо бэшэ бетон үгэхэ юм. Механизмуудай проектнэ хүсые дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөндэ Красноармейскэ барилгын районой бетонно завод-автомадай коллектив ехэхэн амжалта туйлаа. Предприятиин проектнэ хүсэниинь 1,5 дахин дээшэлүүлэгдээ.

ҮБҺЭШЭД, ҮДЭРЭЙНГӨӨ ДААЛГАБАРИИЕ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЕ!

☆ ☆ ☆

Иволгын аймагай «Коминтерн» колхоздо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүрээ соо—тракторна сенокосилкаар үбһэ сабшалга. Баруун гарһаа—малажалай бригадын гэшүүд үбһэ сомолго дээрэ.

М. Минеевэй фото.

Үндэр бүтээсэ туйлана

Бичурын аймагай Гушадай сомоной Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон хүдөө ажахын артелиин гэшүүд тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые тарияа хураалгын эхилтэр түгэсхэхын тула социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Нүхэр Намжил Гомбожаповай хүтэлбэрилдэг № 1 тарияанажалай бригадын гэшүүд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа бусадһаа илгарна. Залуу машинистнууд-комсомолецууд Самбил Будаев ба Владимир Бальжинов гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 125—130 процент дүүргэнэд. Гар хажууршад Балжит Будаева, Бальдир Банзанов гэгшэд 0,71 га хүрэтэр сабшажа, үдэрэйнгөө даалгабаринуудые хододоо 160—175 процент дүүргэдэг юм. Мүн гар хажууршад Будажапов, Гонгорова, Аюрова гэгшэд даабаринуудаа 120—130 процент дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн № 4 тарияанажалай бригадын залуу машинистнууд Евдоким ба Гавриил Пантелеевтэн, Акулина ба Максим Ткачёвтон үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 120—125 процент дүүргэнэ.

Д. Аюров.

Ажалай эмхидхэл һула

Баргажанай аймаг болбол республика дотороо малаар баян аймагуудай нэгэн юм. Тиимэһээ үбһэ хураалга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ хадаа тон шухала удхашанартай. Тиигэбэшье, тус аймагай олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хураалгада харюусалгагүйгөөр хандана. Жэшээнь, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Толстихин) июлиин 10-һаа 15 болотор нэгэшье центнер үбһэ хураагаагүй. тиихэдэ Сувинска сельсоведэй колхозууд үбһэ хураалгада миил июлиин 10-да ороһон байха юм. Бүхы дээрээ Баргажанай аймагай колхозууд үбһэ сабшаха түсэбөө июлиин 20 болотор 16,6 процент дүүргээ.

Силос даралгын хүдэлмэри тус аймагта тэрэшэлэн хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Аймагай колхозууд силос дараха түсэбөө оройдоо 11 процент дүүргэһэн, тиихэдэ Уланай сомсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхоз силос даралгые оройдоошье эхилээдүй байна. Мүн набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ хэлэшэгүй удаанаар ябуулагдана.

Зарим колхозууд үбһэ хураалгые июлиин 5-да эхилбэшье, түсэбөөр хараалагдаһан колхознигуудые мүнөө хүрэтэр бултынь энэ хүдэлмэридэ элсүүлжэ шадаагүй. Жэшээнь, Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хураалга дээрэ 150 хүн хүдэлмэрилхэ ёһотой аад, оройдоо 69 хүн, тэрэшэлэн 67 мориной орондо 26 морин хүдэлмэрилнэ. Мүн Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз 450 хүнэй орондо 70 хүниие, 161 мориной орондо 36 мори үбһэ хураалгада табяа. Эдэ колхозуудта үбһэ хураалгын зарим машинанууд ашаглагданагүй. Гансахан лэ Уланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хураалгада колхознигууд болон машинануудаа бүрин элсүүлэнхэй. Ажалые иимээр эмхидхэлгэ хадаа үбһэ хураалгын ба силос даралгын хүдэлмэриие ехээр унжагайруулха ябадалда хүргэхэ байна.

Тиихэдэ Куйтунска МТС-эй директор нүхэр Цикало тракторна сенокосилкануудай сабшаха талмай «олодоггүй» юм. Тус МТС 8000 гектар сабшаха түсэбтэй аад, тракторна сенокосилкаар сабшагдаха 1000 гектар талмай «арайхан гэжэ» олоо.

Тарияа хураалгын эхилтэр богонихон саг үлэбэ. Тиимэһээ үбһэ хураалгада бүхы хүсэеэ табижа, хураалгын темпые хурдадхахын тула эрид хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Д. Байкалов.

Үбһэшэдэй оролдосото ажал

Мухаршэбэрэй аймагай Октябрьска сельсоведэй «Путь Ленина» колхоз үдэжэ байгаа адуу малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлдэхын түлөө үбһэ хураалгын кампаниие саг соонь эхилээд, эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Эндэхи колхознигууд тарияа хураалгын эхилтэр үбһэ сабшалгые бүринмүһэн дүүргэхын түлөө оролдоно. Тус колхоз июлиин 15 болотор үбһэ хураха түсэбөө 55 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба силос даралга үргэлжэлһөөр. Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ хүгшэн залуугүй бүхы колхознигууд хабаадалсана. Үбһэшэдэй дундаһаа сенокосилкын машинистнууд нүхэд Кобылкин, Гороховский гэгшэд эрхим ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр үдэр бүри нормын ёһоор 4 гектарай орондо туд бүридөө 5 ба дээшэшье гектар сабшадаг юм. Энэ һарын тэн болотор тэдэнэр туд бүридөө 60—60 гектар үбһэ сабшаа. Тиихэдэ һүришэн нүхэр Сапунов үдэрэйнгөө нормые 130 процент дүүргэнэ. Мүн гар хажууршад Хлебодаров, Кобылкина гэгшэд нормоёо 110—115 процент дүүргэдэг. Эдэ гурбан колхознигууд ажалай эрхим жэшээ харуулһанай түлөө колхозойнгоо Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнхэй.

Колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Амокова) агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулхын тула 13 агитаторнуудые томилһон байгаа. Тэдэнэр үбһэшэдэй дунда лекци, хөөрэлдөөнүүд ба шанга уншалгануудые үнгэргэдэг, «дайшалхы хуудаһануудые» гаргадаг юм.

Н. Миронов.

Шефскэ туһаламжа

Иволгын аймпотребсоюзай коллектив үнгэрэгшэ хабарһаа хойшо Калёновско сельсоведэй «XVII партсъезд» колхоздо шефскэ туһаламжа үзүүлнэ. Мүнөө үедэ тус коллектив подшефнэ колхозойнгоо ниитын малда үбһэ тэжээл бэлдэлсэнэ.

Һүүлэй үедэ аймпотребсоюзайхид 2 дахин воскресник эмхидхэһэн байна. Тэрэшэлэн аймпотребсоюзай партийна ба комсомольско организацинууд энэ колхоздо агитаторнуудаа эльгээнэ. Тэдэнь үбһэ хураалгын бригадануудта «дайшалхы хуудаһануудые» гаргалсадаг, колхознигуудай дунда лекци уншадаг ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

С. Сагадаров.

Советскэ Союз дотор

Түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхын түлөө

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо» гэдэг Московско заводто жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй хахад жэлэй дүнгүүд гаргагдаа.

Валовой ба эд товарна продукци гаргаха даабарияа предприятиин коллектив үлүүлэн дүүргээ. Хэдэн миллион түхэригэй электротехническэ продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргагдаа.

Кранова моторнуудые гаргалга нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл 28 процентээр ехэ болоо. Промышленна электровозуудта хэрэгтэй электротүхеэрэлгэ үйлэдбэрилхэ ябадал нэгэ хахадһаа үлүүтэйгээр ургаа, руднична түхеэрэлгэ үйлэдбэрилгэ горьтойгоор дээшэлһэн байна. Бүтээн гаргагдадаг продукциин шанар ехэшэгээр һайжараа. Голодһо гаргаха ябадал валовой продукциин оройдоол 2,2—1,4 процент хүрэтэрөө доошолоо.

Саг үргэлжын тогой кранова шэнэ электродвигатель, руднична конденсаторна электровозуудай мотор, нефтяной промышленностиин предприятинуудта хэрэгтэй дисковэ шэнэ тормоз болон бусад зүйлнүүдые заводой коллектив жэлэй түрүүшын хахадһаа хойшо бүтээн гаргадаг болоо. Волго-Донской каналай шлюзүүдтэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ уялгаяа тус завод үлүүлэн дүүргээ.

Металл алмахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн Иван Глазуновой хүтэлбэрилдэг түмэршэ дархашуулай бригадын үүсхэл завод дээрэ үргэнөөр дэлгэрбэ. Хоёрхон һарын туршада «Динамо» заводойхид 261 мянган түхэригэй хара, үнгэтэ ба бусад металл алмаба. (ТАСС).

Санаторинууд ба амаралтын гэрнүүдтэ 700 шахтёрнууд ошобо

КРАСНОЯРСК, июлиин 20. (ТАСС). Красноярска хизаарай шулуун нүүрһэнэй хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитет мүнөө жэлдэ горнягуудай амарха ба аргалуулха ябадалда 1.025 мянган түхэриг һомолоо.

Сибириин, Хойто Кавказай ба хара далайн эрьеын санаторинуудта ба амаралтын гэрнүүдтэ 700 гаран шахтёрнууд ошобо. Черногорск городто ба Ирша тосхондо эмнэлгын элеэ хоолой столовонууд нээгдэнхэй.

Оровой ремесленнэ училищинуудта абалга

СССР-эй ажалай резервнүүдэй Министерствын ремесленнэ, түмэр замай, горно-промышленна ба тусхай училищинуудта мэдүүлгэнүүдые абажа эхилээ. Бүхы республиканууд, хизаарнууд ба областьнууд дотор залуушуулай дунда олониитын-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрээ. Ажалай резервнүүдэй һургуулинуудай байдалтай танилсуулха үдэрнүүд ба вечернүүд үнгэргэгдэнэ. Тосхонуудта ба районно центрнүүдтэ залуушуулай суглаанууд эмхидхэгдэнэ, лекцинүүд болон элидхэлнүүд уншагдана.

Гүрэнэй ажалай резервнүүдэй удха шанар тухай, училищинуудта абалгын условинууд тухай 500 гаран хөөрэлдөөнүүд залуушуулда зорюулагдан Алтайска хизаарай Барнаул, Бийскэ, Рубцовск городуудта үнгэргэгдэбэ. «Коммунизмын асари ехэ барилганууд», «СССР-эй хүдэлмэришэн ангиин алдарта заншалнууд тухай» ба бусад темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаба.

Хүбүүд ба басагадһаа 4450 мэдүүлгэ Горьковско областиин училищинуудта ороо, Воронежско областьдо — 1770, Ростовско областьдо — 2800 ороо. Алтайска хизаарай училищинуудта 950 хүн абтаха ёһотой юм, мүнөө тэндэ 1400 мэдүүлгэ ороод байна.

Ороной ажалай резервнүүдэй бүхы һургуулинуудта 60 мянга гаран мэдүүлгэ абтаа.

(ТАСС).

Колхозой физкультурна коллектив

Рогань тосхон (Харьковска область). Июлиин 14. (ТАСС). КТЗ-гэй нэрэмжэтэ колхозой футбольно талмай дээрэ футболоор областиин түрүү һуури эзэлхын түлөө наадалга болобо. «Колгоспник» гэжэ обществын нютагай футбольно команда Печенежскэ районой шэлэгдэмэл командатай наадаа.

Колхозно футболистнар 9:0 гэһэн тоотойгоор илаба.

Мүнөө тэдэнэр зоно доторoo түрүү һуури эзэлнэ.

Энэ амжалтань гэнтын хэрэг бэшэ юм. Тус колхоздо колхознигуудай физическэ хүмүүжэлдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Эндэ футбольно, волейбольно, шатарай, хүнгэн атлетикын ба бусад секцинүүд хүдэлмэрилнэ. Секцинүүдэй хүдэлмэриие инспекторнууд нүхэд Рыбалко, Савченко, Сафронов ба бусад хүтэлбэрилдэг.

Польшын һэргэн мандаһанһаа хойшо долоонжэл гүйсэһэнэй ойдо зорюулагдажа Варшавада болоһон баярай заседани дээрэ

нүхэр В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Польшын һэргэн мандаһанһаа хойшо долоонжэл гүйсэһэнэй ойе һайндэрлэлгэтэй дашарамдуулан советскэ делегаци болбол Советскэ Правительствын ба Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедэй нэрэһээ, советскэ арадай нэрэһээ, советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зүгһөө ба нүхэр Сталинай өөрынь зүгһөө таанадта ба бүхы польско арадта ахадүүгэй баяр хүргэжэ, үнэн зүрхэнһөө амаршална. **(Нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн оваци, бүгэдөөрөө бодоно, нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ зорюулһан юрөөлэй үгэнүүд удаан замханагүй).**

Польско арадай шэнэ түүхэ 7 жэлэй урда тээ эхилээ, Польша национальна ба социальна талаараа ёһотойгоор һэргэн мандажа эхилээ. Польско гүрэнэй энэ шэнэ түүхэнь хадаа Национальна Сүлөөлэлгын Польско Комитедэй байгуулагдаһан үдэрһөө эхилһэн байна.

Польско гүрэнэй территориин ехэнхи хубиие гитлеровскэ һүрэгүүдэй үшөө эзэлэнхэй байхада, булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлэй фронтнууд дээрэ Советскэ Союзай ба Польшын арадуудай шуһанай үшөө адхаржа байхада, ээм ээмээ зэргэшэн урагшаа дабшажа ябаһан Советскэ Армиин, польско шэнэ армиин дайшалхы частьнуудай һүртэ хүсэндэ түригдэн тэргэдэжэ ябаһан агрессорэй сэрэгүүдэй орхиһон городууд ба тосхонуудай түймэрэй утаагаар манаржа байхада, Польшые фашистска эзэмдэлгэһээ сүлөөлэлгэ эхилээ һэн. Национальна Сүлөөлэлгын Польско Комитедые энэ үедэ байгуулга хадаа эрхэ сүлөөдэ, национальна бэеэ даанхай байдалда, социальна һэргэн мандалгада хүрэхэ замые польско арадта тодо хурсаар гэрэлтүүлжэ үгөө һэн.

Өөрынгөө хүдэлмэришэнэй партиияар толгойлуулһан польско хүдэлмэришэн анги долоонжэлэй урда тээ польско арадай хүтэлбэрилхэ хүсэн болоо һэн. Хуушанай буржуазно-помещигүүдэй Польшодо эрхэгүй, мүлжэгдэгшэ анги байһан польско хүдэлмэришэн анги хадаа шэнэ, арадай-демократическа гүрэниие байгуулагша болоһон юм. Ажалша таряашадтай ба демократическа интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй нэгэдэһэн польско хүдэлмэришэн анги польско арадай эрхим хүсэнүүдые нигтаруулан жагсаагаад, шэнэ ёһотой демократическа гүрэн байгуулжа эхилээ бэлэй.

Польско хүдэлмэришэнэй парти, мүнөө хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти хадаа өөрынгөө элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Берудээр толгойлуулан польско хүдэлмэришэн ангиин, польско арадай эрхим хүсэнүүдые дайшалхы зэргэнүүдтэ нэгэдхэн жагсаагаад, өөрынгөө эхэ орониие һэргээн мандуулха зүб зам шэлэжэ олоо гэжэ мүнөө бүгэдэдэ харагдана **(нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альгаташалга).** Шэнэ засагай урда табигдаһан гол асуудал хадаа польско таряашанда газар олгохо тухай асуудал мүн байһаниинь мэдээжэ. Польшын арадай-демократическа правительство помещигүүдэй газарые эбаад, таряашадта шэлжүүлэн үгэжэ, энэ гол шухала асуудалые арадай аша туһада зорюулан шиидхэһэн ба энээгээрээ шэнэ засагай саашанхи амжалтануудые хангаһан байна. Тэрэ хадаа таряашадай хэтэ үниин хүсэлые зоримгойгоор хангажа, олониитэ таряашадай этигэлдэ хүртөө. Энэ үеһөө эхилэн арадай-демократиин журам түргэнөөр бэхижэжэ, олонхи арадта батаар дэмжэгдэдэг болоо. Интеллигенциин дундаһаа эрхим хүнүүд арадай-демократическа шэнэ засагай талые этигэлтэйгээр барижа эхилһэниинь тэрэшэлэн мэдээжэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа Польско гүрэнэй экономическа ба политическэ талаараа түргэнөөр һэргэн мандаха условинуудые байгуулжа үгөө. Польско арад экономическа һэргээн бодхоолгын түрүүшынгээ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ Энээнэй ашаар промышленна үйлэдбэри түргэнөөр хүгжэжэ, 1949 ондо дайнай урда тээхи хэмжээһээ хоёр дахинаар үлүү гараа, тэрэшэлэн хүдөө ажахын продукци бүтээн гаргалгань нилээд ехээр дээшэлээ.

Гурбан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэнэй һүүлээр, польско арад болбол баталан абаһан зургаан жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлжэ ороо. Тиин зургаан жэлэй түсэб мүнөө хоёрдохи жэлээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ түсэбэй дүүргэгдэһэнэй ашаар промышленна продукци бүтээн гаргалга зургаан жэлэй эсэстэ хоёр хахад дахинаар дээшэлхэ, хүдөө ажахын продукци бүтээн гаргалга 50 процентээр ургаха юм. Имэ туйлай ехэ зорилгонууд хадаа имагта Польшын арадай-демократическа засагай зүгһөө газарай революционно реформо хэжэ, помещигүүдэй газарые таряашадта үгэһэнэйнь, томо ба дунда промышленностиие, транспорт ба банкнуудые национализацилһанайнь, гадаадын худалдаа наймаанда монополи байгуулһанайнь ашаар лэ табигдаха аргатай болоһон байна. Тиин капитализмын үндэһэнүүд ба арадые мүлжэлгын системэнүүд таһа сохигдоо. Энэ хадаа Польша болбол социалистическэ байгуулалтын замда, социализмын фундамент табилгын замда бата бэхеэр гараа гэһэн удхатай. **(Альгаташалганууд).**

Бидэнэр, советскэ хүнүүд хадаа имэ агууехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ хүдэлмэришэн ангида, ажалша таряашадта, түрүү интеллигенцидэ, илангаяа Польско гүрэнэй хүтэлбэрилхы хүсэнүүдтэ, түбхын түрүүндэ, Польско Республика дотор социализм байгуулгын хэрэгые толгойлжо байгаа хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партида ехэхэн харюусалга тохоно гэжэ һайса мэдэнэбди. Город ба деревнидэхи ангиин дайсад, илангаяа кулагууд социализм тээшэ ошожо ябаа польско арадай дабшалтые һаатуулан зогсоохо һэдэлгэнүүдые нэгэнтэ бэшэ хэхэ байха гэжэ бидэнэр өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ мэдэнэбди. Империалистическэ державануудай правительствонууд манай оронуудта өөһэдынгөө хүлһэнэй агентнуудые олоорнь эльгээхын тула ямаршье мэхэ гохо, ямаршье муухай юумэ хэдэг шпионуудые, диверсантнуудые, провокаторнуудые эльгээхын тула мүнгэ гамнадаггүй гэжэ нэгэшье минутын туршада мартаха ёһогүйбди. Гэбэшье, Польшын хүдэлмэришэд ба таряашад арадай-демократическа гүрэн байгуулгада бага бэшэ замые дабажа гараа, табигдаһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, социализмын илалта тээшэ урагшаа этигэлтэйгээр дабшахын тула нилээд ехэ бодото дүй дүршэлтэй болоо гэжэ бидэнэр мүн тэрэшэлэн мэдэнэбди. **(Альгаташалга).**

Энэ зам дээрэнь арадай-демократическа Польшын бата бэхи түшэгынь хадаа Советскэ Союз Польско Республика хоёрой хоорондын союз ба хани барисаан мүн байгаа, байһааршье байна, саашадаашье байха байна. **(Нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн оваци болоно, бүгэдөөрөө бодоно).**

Зургаан жэлэй урда тээ Польша ба Советскэ Союз хоёрой хоорондо договор—хани барисаатай байха, харилсан туһалалсаха ба дайнай һүүлдэ хани найрамдалтай байха тухай договорой баталагдаһаниие таанар, нүхэдүүд, мэдэнэт. Советскэ талаһаа тус договорто нүхэр Сталинай гараа табиһан ушар хадаа энэ договорой политическэ удхашанарые онсолон харуулна. **(Нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ нэрьемэ оваци болоно. Бүгэдөөрөө бодоно. «Сталин!» гэһэн олон тоото хашхараанууд дэлгэрнэ).** Договорто гар табигдажа байхада нүхэр Сталин советско-польско энэ договорой ехэхэн түүхэтэ удхашанарые тайлбарилаа һэн, тус договор хадаа советскэ гүрэнэй ба арадай-демократическа Польша хоёрой хоорондо бии болоһон аад, бэшэгдээгүй союз ба хани харилсаае баталан бэелүүлжэ үгэһэн байна.

Нүхэр Сталин тиихэдэ иигэжэ хэлээ һэн:

«Энэ Договорой удхашанар, хамагай түрүүн, Германида эсэргүү мүнөөнэй сүлөөлэлгын тэмсэлэй ябаса соогуур бии болоод, мүнөө энэ Договор соо гурим журамаа олоһон союз ба хани найрамдалтай болоһон Советскэ Союз ба Польшын хоорондохи харилсаануудта үндэһэн эрьелтэ хэһэн ябадалда үзэгдэнэ.

Манай оронуудай хоорондо һүүлэй табан зуун жэлэй турша соохи харилсаанууд хоёр талаһаа таһаранги, хани найрамдалгагүй байха ба үсөөн бэшэ элитэ сэрэгэй конфликтнуудай гарадаг ябадалнуудаар элбэг байһаниинь мэдээжэ. Имэ харилсаанууд манай оронуудай хоюуланайнь хүсэ бууруулжа, немецкэ империализмые хүсэтэй болгодог байгаа.

Тус Договорой удхашанар болбол манай оронуудай хоорондохи эдэ хуушанай харилсаануудые хуурсагта хэбхаглан хадажа эсэс табяад, хуушанай эб найрамдалгүй харилсаануудые Советскэ Союз ба Польшын хоорондо союзтай ба хани найрамдалтай байха харилсаануудаар һолихо бодото һуури байгуулһан ябадалда байна» **(альгаташалга).**

Табан зуун жэлэй туршада манай оронуудай хоорондо байһан муу харилсаанууд хадаа хуушанай, хаанта-помещигүүдэй Росси ба хуушанай, шляхетскэ Польша хоёрой хоорондохи харилсаануудай түүхэдэ хабаатай юм. Гэбэшье, урдань хоёр арадуудай эрхим хүнүүд бэе бэеэ дэмжэн, манай арадуудай хоорондо һайн хүршэнэрэй, хани найрамдалай харилсаануудые хүгжөөхэ условинуудые байгуулхые оролдон үгэеэ ойлголсодог байгаа. Гэбэшье, хэдэн олон зуун жэлэй туршада эдэ харилсаанууд байгуулагдалаггүй, заримдаа сэрэгэй сэхэ тулалдаанууд боложо, тэрэнэй эсэстэ манай арадууд бага бэшэ тэмсэл хохидолдо ородог байһан юм. Энээнһээ боложо, илангаяа Польша, польско арад, тэрэшэлэн украинска арад, белорусска арад хохидодог байгаа.

Советско-польско договорто гар табилгатай дашарамдуулан нүхэр Сталин саашань иигэжэ хэлээ һэн.

«Һүүлэй 25—30 жэлэй турша соо гэхэ гү, һүүлэй үедэ болоһон дэлхэйн хоёр дайнай турша соо немецүүд хадаа Польшын территориие зүүн тээшэ һүрэглэн орохо коридор ба Советскэ Союзда добтолхо трамплин болгон хэрэглэжэ шадаһан байгаа. Энэ хадаа манай оронуудай хоорондо тиихэ үедэ хани найрамдал, союзна харилсаанууд үгы байһан дээрэһээ болоһон юм. Польшын хуушанай зонхилогшод Советскэ Союзтай союзна харилсаатай байхые хүсөөгүй һэн. Тэдэнэр Германи ба Советскэ Союз хоёрой хоорондо аляа мэхэтэ политика ябуулхые шэлэһэн байгаа. Теэд, тэрэ аляа мэхэлээ бэеэ мэхэлүүлшэһэниинь лабтай... Польша болбол эзэмдэгдээд, бэеэ даанги байдалынь үгы хэгдээд, энэ зуура немецкэ сэрэгүүд болбол тэрэ бүхы һүйдхэлтэ политикын ашаар Москвагай үүдэндэ ерэхэ арга боломжо олоһон байгаа юм.

Тус Договорой удхашанар болбол Германи ба Советскэ Союзай хоорондо мэхэтэ наада хэхэ хуушанай ба һүйдхэлтэ политикые усадхажа, тэрээниие Польша ба тэрээнэй зүүн тээхи хүршын хоорондо союз ба хани найрамдал байгуулха политикаар һолиһон ябадалда байна».

Нүхэр Сталинай хэлэһэн эдэ тодо хурса үгэнүүд дотор дэлхэйн хоёр дайнай үеын түүхэ харуулагданхай. Польша болбол дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үеынхидэл адли, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ немецкэ империалистнуудай зүүн тээшээ һүрэглэн оролгын ба Советскэ Союзда добтололгын коридор болоһон байна. Үнгэрэһэдөө Россида Октябрьска Социалистическэ Революциин илаһанай һүүлээр, һайн хүршэнэрэй харилсаатай байхаар бэлэн байһанаа мэдүүлэн, советскэ правительствын зүгһөө Польшын суверенитет ба бэеэ даанхай байдалые шууд сэхэ соносхоод байхада, тэрэ үеын польско гүрэнэй засаг баригшад Советскэ Союзтай хани найрамдалта союзна харилсаануудые тогтоохо дурагүй байгаа. Тэдэнэр Германи ба Советскэ Союзай хоорондо аляа наада хэһэн байгаа, гэбэшье тэрээндээ өөһэдөө ехээр мэхэлүүлшоо. Энэ алдууһаа өөрөө Польша, польско арад хохидоһон юм, тус арад тэрэ үедэ гүрэнэй хэрэгтэ нүлөөлхэ арга боломжоёо хаһагданхай байгаа. Нүхэр Сталин 1945 оной апрелиин 21-дэ баталагдаһан советско-польско договорой уласхоорондын ехэхэн удхашанарые тэрэшэлэн тэмдэглээ һэн. Тэрэ хадаа тиихэдэ иигэжэ хэлээ һэн:

«Манай оронуудай хоорондо союзгүй байһан сагта Германи хадаа бидэнэрэй хоорондо нэгэдэмэл фронтын үгы байһаниие хэрэглэхэ арга боломжотой байжа, Польшые Советскэ Союзай урдаһаа болон һөөргэнь Советскэ Союзые Польшын урдаһаа табидаг ба тиигэжэ тэдэнэрые ганса гансаарынь сохидог байгаа. Манай оронуудай хоорондо союзтай болоһонһоо хойшо энэнь үндэһөөрөө хубилаа. Мүнөө манай оронуудые урда урдаһаань табижа болохоёо болёо. Мүнөө хамтын дайсанда эсэргүү, немецкэ империализмда эсэргүү манай оронуудай хоорондо Балтикаһаа Карпат хүрэтэр нэгэдэмэл фронт бии болоо» (Альгаташалга).

Советско-польско договорой баталагдаһанһаа хойшо зургаан жэл үнгэрөө. Эдэ жэлнүүдэй туршада Советскэ Союз, Польша хоёрой хоорондохи союз ба хани харилсаан бэхижээ, манай оронуудай хоорондохи харилсаанууд улам бүри нигта бэхи болоо. Тэрэшэлэн бусад шухала хубилалтанууд болоһон байна. Энэ турша соо Германска Демократическа Республика бии боложо, Советскэ Союзтай, мүн Польшотой хани найрамдалта харилсаануудые байгуулаа. **(Альгаташалга).**

Мүнөө үедэ Советскэ Союз, арадай-демократическа Чехословаки, Германска Демократическа Республика Польшын хүршэнэр болонхой. Тиин, Польша хуурай газарай бүхы хилынгээ талаар хани барисаатай гүрэнүүдтэй хүршэ болонхой, имэ ушар Польшын түүхэдэ хэзээшье байгаагүй, энэ хадаа Польско гүрэнэй үмэнэ аятай зохид перспективэнүүдые нээжэ үгэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада советско-польско харилсаануудай хүгжэлтэ хадаа оронуудай хоорондо хани найрамдалай ба союзай байгуулагдаһанай эсэстэ бии болоһон. Советскэ Союз ба Польшын хоорондохи харилсаануудтахи эрид эрьелтын агууехэ удхашанарые дүүрэнээр баталжа үгөө.

Польшын арадай-демократическа гүрэн боложо, помещигүүд ба капиталистнуудай зонхилолгоһоо Польшын сүлөөрһэнһөөнь хойшо СССР ба Польшын хоорондо экономическа, культурна ба политическэ ажабайдалай бүхы һалбаринуудай талаар, тэрэшэлэн уласхоорондын оршон байдал дээрэ бата бэхи, хани найрамдалта харилсаанууд — ахадүүгэй хани харилсаанууд байгуулагдаа, эдэ хани харилсаанай үрэ дүнгүүд хадаа эдэ харилсаанууд манай арадуудай али алинайнь аша туһада хүгжэжэ байна гэжэ үнгэрһэн богонихон хугасаа соо элитээр гэршэлнэ.

Урдань, буржуазно-помещигүүдэй байгуулалтын условинуудта Польшын экономико һула, дорой байгаа, промышленность нэгэнтэ бэшэ гүнзэгы кризистэ сохигдожо, хүдэлмэришэн анги ба ажалша интеллигенци хүдэлмэригүйдэлгын аюулда ородог байһан юм. Таряашад болбол ерээдүйдөө этигэхэ бүришье аргагүй, айхабтар ядуу ажабайдалтай байгаа. Буржуазно-помещигүүдэй Польша гадаадынгаа экономическа холбоонуудай талаар главна капиталистическэ оронуудһаа, капиталистическэ тогтууригүй рыногһээ бүрин дүүрэнээр дуллыданги байдаг, антисоветскэ зорилгонуудаа эрхилжэ, Советскэ Союзтай харилсаатай байхые хүсэдэггүй байһан юм. Советскэ Союзтай Польшын хэжэ байһан худалдаа наймаанда эд товарай эрьесэ 1938 ондо тон багахан хэмжээндэ хүрэтэрөө унажа, илангаяа польско гүрэндэ ехэ хохидол ушаруулһан юм.

Мүнөө, арадай-демократическа байгуулалтын условинуудта Польша болбол экономическа түргэн ба **хэлбэршэгүй дэбжэлтын** замаар дабшажа ябана. Хүндэ ба хүнгэн промышленность ургажа байна. Ороноо социалистическээр индустриализацилга амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Хүдэлмэришэн ангиин тэниглэн байдал хэлбэришэгүйгөөр дээшэлнэ. Хүдөө ажахы мүн лэ дэбжэлтын замаар дабшажа ябана. Деревнидэ үйлэдбэриин кооперативууд хүгжэжэ эхилээ, элэнэр гүрэнһөө улам бүри ехэ туһаламжа—кооперированнэ томо хүдөө ажахые эмхидхэлгэдэ хэрэгтэй тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые абана Таряашадай тэниглэн байдал дайнай урда тээхи хэмжээтэйнь сасуулбал, нилээд дээшэлээ. Городской арад зониие продуктнуудаар ба промышленностиие хүдөө ажахын түүхэй эдээр хангаха арга боломжонууд улам бүри үргэдэжэ байна.

Польша, Советскэ Союз ба арадай демократиин оронуудай хоорондо экономическа нигта холбоонуудай байгуулагдаһан ябадал хадаа Польшын экономическа дэбжэлтын бүхы хэрэгтэ ехэхэн удхашанартай. Эдэ холбоонууд хадаа СССР-эй ба арадай демократиин оронуудай зүгһөө олгогдожо байдаг бата бэхи ба улам үргэдэжэ байһан дэмжэлгэдэ түшэглэн Польшын арадай ажахын хүгжэлтые найдабаритайгаар түсэблэхэ арга боломжо олгоно. Польша ба СССР-эй хоорондо хэгдэдэг эд товарай эрьесэ дайнай дүүрэһэнһээ хойшонхи үе соо таба дахин ургажа, экономическа талаараа хүгжэнги томо гүрэнүүдэй хоорондо хэгдэдэг хэмжээндэ хүрэжэ байна.

Польша ба СССР хоёрой хоорондын хани харилсаан мүнөө олон лининүүдээр хүгжэнэ. Худалдаа наймаанай харилсаануудһаа гадна, техническэ ба үйлэдбэриин дүй дүршэл андалдан абалсаха талаар хани харилсаан хүгжэнэ, манай оронуудай хоорондо, наукын ба искусствын хүнүүдэй хоорондо, залуушуулай ба эхэнэрнүүдэй организацинуудай хоорондо культурна холбоонууд ургажа байна. Советскэ Союз дотор социалистическэ обществын байгуулагдаһан, социалистическэ байгуулалтын баян дүй дүршэлэй бии болоһон ушар хадаа, манай оронуудай хоорондохи харилсаануудай иигэжэ нигтаран бэхижэжэ байһан ушар хадаа Польшодо социализм байгуулгын амжалтануудта онсо удхашанартай. **(Альгаташалга).**

Эдэ бүгэдэ юунэй ашаар бии боложо, бэелүүлэгдэәб гэхэдэ, манай оронуудай хоорондохи харилсаанууд пролетарска интернационализмын принципүүдэй үндэһэн дээрэ, Ленинэй — Сталинай принципүүдэй үндэһэн дээрэ мүнөө хүгжэжэ байна, капиталистическэ боолшолгоһоо мултарһан арадуудай бүхы талын хани харилсаан тэдэнэрэй хүтэлбэреэр байгуулагдаад, бэхижэжэ байна. Энэ хани харилсаан хадаа ехэ ба бага арадуудай тэгшэ эрхые мэдэрэлгэһээ, тэдэнэрэй хоорондоо ахадүүгэй ёһоор харилсан туһалалсалгаһаа ба социализмын илаха хэрэгэй түлөө Ленин—Сталинай туг доро хамтадаа тэмсэлһээ үндэһэлэгдэнхэй. **(Нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альгаташалга).**

Өөрынгөө арадта урбаһан, англо-американска интервентнүүдтэ бэеэ худалдаһан шпионууд ба провокаторнуудай гартa мэхэлэлгээр ороһон Югославиин хуби заяан бүгэдэндэ харагдажа байна. Тито-кардель-ранковичын банда хадаа Югославида капиталистическэ журамуудые тогтоогоод, арадай туйлаһан революционно туйлалтануудыень хаһаад, орониие империалистическэ агрессивнэ державануудай зэбсэг болгоо гэжэ мүнөө бүгэдэндэ элитэ болоо. Засагые гартаа абаһан гэмтэдэй энэ золби банда югославска арадта шоо үзүүлһэнээ мэдэхэдээ, шуһата терророй ба захиргаанай фашистска аргаар өөрынгөө засагые барижа байна. Энэ удаан үргэлжэлжэ шадахагүй. Югославиин арадууд эрхэ сүлөөдэ хүрэхэ ба титовско-фашистска журамые усадхаха замаа олохол. (Альгаташалганууд).

Имэһээ, бидэнэр проле[…] интернационализмын далда[…] тушаа һэрэмжэтэй байха […]ди, эрхэ сүлөөдэ дуратай а[…] интернационализмын ле[…] сталинска принципүүдтэ […] хүрэтэр үнэн байжа, тэ[…] арадуудай ахадүүгэй хани […] саанай үндэһэнэй үндэһэн […]жэ хамгаалха ёһотойбди. […] удаан үргэлжэлһэн альгата[…]

Империалистическэ держ[…]дай англо-американска блог[…]һөө дэлхэйн шэнэ дайнда […] бэлэдхэхэ политикада ба […]дөө агрессидэ сэхэ шэлжэн […] манай үдэрнүүдтэ Советск[…] ба Польша хоёрой хоорондо[…]ни харилсаан ба союз ха[…] найрамдал хамгаалха хэрэг[…]хэн удхашанартай. Хойто-а[…]ческа агрессивнэ союзда […] гүрэнүүд тогтошогүй тү[…] бэеэ зэбсэглэнэ, Европо[…] Дутын Востогто америка[…]рэгэй шэнэ шэнэ базануу[…]гуулна, энэнь дайнай аюул[…] ехэдхэнэ, энээниие бидэн[…]рангүй байжа шадахагүйбд[…]ло-американска империали[…] французска ба өөрынгөө бу[…] һамаршадтай хамта Баруун[…]маниие ремилитаризацилж[…] японско милитаризмые […] бодхоожо ороо. Тэдэнэр бү[…] —авантюристическэ эдэ түсэ[…] бэелүүлхые яаража, улас[…]дын хэлсээнүүдые бүдүүлиг[…]дэнэ. Гэбэшье, энэ хадаа им[…]лизмын лагерьтахи зарим о[…]та дотоодын зүрилдөөнүүдэ[…]жа байһан ябадалые, тэ[…] хамта державануудай зо[…] бүлэгүүдэй хоорондохи тэ[…] хурсадажа байһан баримты[…] далжа шадахагүй байна.

Эдэ условинуудта да[…] уридшалан болюулха ба эб […]рамдал хамгаалха талаар а[…]дые һэрэмжэтэй байлгахаһа[…]на, мүн һэрэмжыень бүхы х[…]гээр үргэхэ хэрэгтэй. Эб […]далые найдалтайгаар хангал[…] энээнһээ дулдыдаха гэжэ […] ёһотойбди.

Һүүлэй жэлнүүдэй турша[…] найрамдалда дуратай держ[…]дай лагерь нилээд ехэжээ. Э[…]рамдал хамгаалгын түлөө[…]лые Советскэ Союзтай хам[…]дай демократиин оронууд ба […]шэнэ, хүсэ ехэтэй союзник б[…] Хитадай Арадай Республика […]хилжэ байна. **(Үни удаан […]жэлһэн альгаташалга).** Эб н[…]далай тала баригшадай хү[…] капиталистическэ оронуудта[…]руун тээшье, Зүүн тээшье у[…] байна. Эгээ имэһээ Корея[…]гэй ябуулгануудые зогсоохо […]хай ба эблэрэлгэ хэхэ тухай С[…]скэ Союзай түлөөлэгшын у[…] голос эды шэнээн хүсэтэйго[…]ностоо.

Советскэ Союз ба арад[…]мократическа Польша хоёрой […]рондохи хани харилсаан ба […] эдэ жэлнүүдэй туршада бэ[…] Агууехэ Сталинаар табигдаһ[…]ветско-польско хани харил[…] үндэһэнүүд советскэ ба по[…] арадуудай хоорондын аха[…] союз болон хубилаа. **(Нэрьем[…]гаташалга).**

Манай арадууд нэгэ туг […] ябана, нэгэ уг зорилго тээшэ […]жо ябана. Феликс Дзерж[…]шэнги социализмын түлөө […]лэй түүхэдэ алдаршаһан хү[…]ришэн ангиин ажал-ябуулаг[…] хүсэлнүүд бэелээ, нүхэр С[…] тэрэниие Октябриин герой […] нэрэлхэ ёһоороо нэрлээ һэн, […] хадаа мүн польско агууехэ па[…] байгаа.

Польско арадай шэнэ тү[…] наймадахи жэлэй эхин дээрэ […]ветскэ делегаци болбол соци[…]тическэ общество байгуулжа, […] найрамдалай хэрэгые хамга[…] байгаа арадай-демократи[…] Польшодо саашадаа амжалт[…]дые туйлахыень үнэн зүрх[…] хүсэнэ.

Советскэ Союз ба арад[…]мократическа Польша хоёрой […]рондохи эбдэршэгүй хани х[…]саан ба ахадүүгэй союз ма[…] болтогой! **(Нэрьемэ, үни у[…] замхашагүй оваци болоно. Бү[…]рөө бодоно. Нүхэр Сталина[…] нүхэр Берутын хүндэлэлдэ зо[…]һан абянууд бүхы зал соо у[…] үргэлжэлнэ).**

Польско арад ба тэрээнэй п[…]дент Болеслав Берут мандах[…]тогой! **(Бүхы зал дотор ова[…]ложо, үни удаан үргэлжэлнэ. Б[…] дөөрөө бодоно).**

Польшын һэргэн мандаһанай долоонжэлэй ойн һайндэр

Варшавада болоһон баярай заседани

ВАРШАВА, июлиин 21. (ТАСС). Польшын һэргэн мандаһанай долоонжэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани мүнөөдэр Варшавада Польско театр соо болобо.

Гүрэнэй ба ниитын элитэ ажал-ябуулагшад, политическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэд, культурын ба искусствын ажал-ябуулагшад, ажалшадай армиин түлөөлэгшэд, мүн дипломатическа корпусой гэшүүд заседани дээрэ байлсаба.

Сугларагшад хадаа Польско Республикын президент Болеслав Берудые, премьер-министр Юзеф Циранкевичые, гүрэнэй соведэй, правительствын гэшүүдые, Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүдые халуунаар угтаба. Сугларагшад хадаа ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо В. М. Молотовоор толгойлогдоһон советскэ правительственна делегациие халуунаар амаршалаа. Коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба арадай демократическа оронуудай правительственна делегацинууд тэрэшэлэн халуунаар угтагдаа.

Түрүүлэгшээр байһан Польско Республикын премьер-министр Ю. Циранкевич Польшын президент Болеслав Берудта элидхэлэй үгэ үгэбэ. Элидхэл соогоо Берут хадаа оронииe сүлөөлхэ ба һэргээн байгуулха ябадалда Советскэ Союзай дүүргэһэн шиидхэхы үүргэ тухай хэлээ.

—СССР-эй жэшээдэ ба туһаламжада түшэглэн, Польша социалистическэ байгуулалтын замда илалтатай түгэлдэрөөр оробо — гэжэ Болеслав Берут мэдүүлбэ.

Промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ ябадалда польско арадай туйлаһан угаа ехэ амжалтануудые Берут зааба, туйлагдаһан амжалтанууд саашадаа һалбаран, хүгжэлтын угаа үргэн шэнэ перспективэнүүдые тус ороной үмэнэ нээгээ гэжэ тэмдэглэбэ.

—Польша хадаа хүсэн түгэлдэр ба бата нэгэдэлтэй гүрэн болоо, — гэжэ Болеслав Берут хэлээ,—польско ба советскэ арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй ба хэтэ мүнхын хани барисаан ороной хүгжэлтэдэ угаа ехэ удхашанартай байна. Энэ хани барисаан агуухэ Сталинай гар табилгатайгаар баталагдаһан хани барисаан, харилсан туһалалсалга ба дайнай хойто тээхи хани харилсаан тухай договороор бүхэжүүлэгдэһэн байна.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хүдэлөөнэй амжалтануудые шэнжэлхэ зуураа, Берут болбол шэнэ дайн үүдхэхэ гэһэн англо-американска империализмын гэмтэ түсэбүүд буруу һүрэжэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Польша хадаа Советскэ Союзаар хүтэлбэрилэгдэһэн эб найрамдалай түгэс хүсэтэ лагерьта шухала звенонь болоно гэжэ Берут заагаа.

—Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа Советскэ Союзай ба арадай демократиин бүхы оронуудай, мүн бидэнэрэй гол зорилго болоно. «Эб найрамдал сахилгын хэрэгые арадуудай өөһэдынгөө гарта абажа, тэрээниие эсэстэнь хүрэтэр аршалан хамгаалаа һаань, амгалан байдал сахигдаха ба батадхагдаха» гэһэн нүхэр Сталинай үгэнүүдые һанажа ябанабди.

Польшые сүлөөлһэнэй түлөө, демократическа Польшодо советскэ арадай үзүүлдэг бүхы талын ба һайн сэдьхэлтэ туһаламжын түлөө баяр баясхалангые, польско арадай гүн гүнзэгы үнэн сэхэ байдагай, дура инаглалай ба хүндэлэлэй мэдэрэлые советскэ арадта ба агуухэ Сталинда дамжуулан хүргэхыень Берут В. М. Молотовто хандан гуйба.

Бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба прогрессэй бастион мүн гэжэ Советскэ Союзые польско арад харана гэжэ Б. Берут хэлэбэ. Агуухэ Сталинай хүтэлбэри доро эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдээ польско арад хүсэеэ гамнахагүй.

Баярай заседанида хабаадагшад эдэ үгэнүүдые нэрьемэ овацияар ба «Эб найрамдал—эб найрамдал!», «Сталин—эб найрамдал!» гэһэн хашхаралдаануудаар угтаба.

Польско арадай эрхим хани, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай туг баригша агуухэ Сталинай хүндэлэлдэ юрөөл табижа, Болеслав Берут элидхэлээ түгэсхэбэ.

Баярай заседанида хабаадагшад Советскэ правительственна делегациие толгойлогшо В. М. Молотовой хэлэһэн үгые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Агуухэ Сталинай хүндэлэлдэ нэрьемэ оваци заседаниин зал соо болоо. «Сталин—Сталин!» гэһэн хашхаралдаанууд соностобо.

В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ Советскэ Союзай, ВКП(б)-гэй хүндэлэлдэ, бүхы дэлхэйн ажалшадай гениальна багша нүхэр И. В. Сталинай хүндэлэлдэ нэрьемэ үни удаан альгаташалгаар ба юрөөлөөр нэгэтэ бэшэ таһалагдаа.

Тэрэнэй һүүлээр сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдаһан Советскэ Союзай маршал Г. К. Жуков үгэ хэлэбэ.

Германска демократическа республикын премьер-министрын орлогшо Вальтер Ульбрихт, Чехословакиин гадаадын худалдаа наймаанай министр Антонин Грегор, Румыниин гүрэнэй хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ Петре Борила, Албаниин дотоодын хэрэгүүдэй министр Мехмет Шеху, Венгриин оборонын орлогшо-министр Иштван Сабо ба Монголой делегациин түлөөлэгшэ Цедыб гэгшэд баярай заседани дээрэ тэрэшэлэн үгэ хэлэбэ.

* * *

ВАРШАВА, июлиин 22. (ТАСС). Польско арад Польшын һэргэн мандаһанай долоонжэлэй ойн национальна һайндэрые баяртайгаар тэмдэглэбэ.

Городууд ба тосхонуудта ехэ митингнүүд, баярай заседанинууд, суглаанууд болоо.

Польшын столица—Варшавада, Дзержинскиин нэрэмжэтэ талмай дээрэ сэрэгэй ехэ парад болобо. 15 мянга шахуу айлшад — ниитын ажал-ябуулагшад, эрдэмтэд, уран зураашад ба артистнууд, Варшавын ба ороной темо предприятинуудай ажалшадай түлөөлэгшэд трибунанууд дээрэ байба. Варшавада байхаар томилогдоһон гадаадын гүрэнүүдэй дипломатическа түлөөлэгшэд ба сэрэгэй атташенүүд парадта ерэбэ.

Польско Республикын президент Болеслав Берут, нүхэр В. М. Молотовоор толгойлогдоһон, Советскэ Союзай маршал Г. К. Жуков ба СССР-һээ Польшодо байгаа посол А. А. Соболев составтай советскэ правительственна делегаци ба арадай демократиин оронуудай делегацинууд 10 часта сугларагшадай нэрьемэ альгаташалган доро правительственна трибуна дээрэ гараба. Польско Республикын хуули гаргалгын сеймын маршал Ковальский, министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Циранкевич түрүүтэй правительствын гэшүүд, политическэ партинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад трибуна дээрэ гараба.

3 час үргэлжэлһэн сэрэгэй парад хадаа эхэ оронойнгоо зохёон байгуулхы амгалан ажалые хамгаалагша, урган мандаһан Польско Сэрэгэй хүсэ шадалые харуулаа.

Польшын һэргэн мандаһанай ойе һайндэрлэлгэ хадаа эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлдэ польско арадай патриотическа нэгэдэлэй демонстраци болоо.

Советскэ правительственна делегаци Варшавада байна

ВАРШАВА, июлиин 22. (ТАСС). Нүхэр В. М. Молотов түрүүтэй Советскэ Союзай правительственна делегаци хадаа Польшын һэргэн мандаһанай долоонжэлэй ойтой — национальна һайндэртэй дашарамдуулан, Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевичын хэһэн уулзалга дээрэ байлсаба. Польско Республикын президент Болеслав Берут, правительствын гэшүүд, партиина ба гүрэнэй организацинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад, Польшодо һайндэрлэхээр ерэһэн арадай демократиин оронуудай делегацинууд, тэрэшэлэн Варшавада байхаар томилогдоһон дипломатическа корпусой гэшүүд уулзалга дээрэ байлсаба.

Үдэрынь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо нүхэр В. М. Молотов Варшавада гэр байра барилгын ябасатай танилсаһан, мүн баригдажа байгаа автомобильна заводто, радиоаппаратурын заводто ошоһон байна. Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Минц ба Варшава городой главна архитектор И. Сигалин гэгшэд В. М. Молотовые үдэшэжэ ябаба.

Польшые гитлеровскэ булимтарагшадһаа сүлөөлхын түлөө байлдаануудта наһа бараһан баатар советскэ сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан памятник дээрэ июлиин 22-то советскэ правительственна делегациин үмэнэһөө венок табигдаа.

Москвада, Ленинскэ хаданууд тээрэ, Московско гүрэнэй университедэй байшангай баригдажа байгаа газарэй баруун талада, агроботаническа үргэн сад тарнгдажа байна. 250 янзын элдэб модонуудай, бургааһанай ба олон жэлэй ногоонуудай үрһэнүүд Дальна Востогһоо асарагдаа. Эндэ 50 мянга гаран модо, олон жэлэй 900 мянга гаран элдэб сэсэгүүд ба ногоонууд тарнгдаха байна.

Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй биолого-хүрьһэнэй факультедэй профессор Н. А. Базилевская МГУ-гай агроботаническа садай барилгые научна талаар хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: профессор Н. А. Базилевская, бригадир А. Антонова гэгшэд агроботаническа садай питомник соо байна. ТАСС эй фотохронико.

Социалистическэ мүрысөөндэ илабад

Улан-Удын Горпромторгын № 34 магазинай коллектив (даагшань А. Н. Багуза) энэ оной 2-дохи квартал соо һайн амжалтануудые туйлаба. Тус коллектив эд бараанай эрьесын түсэбые 108,4 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 20 мянган түхэригэй эд бараа худалдаа.

Мүн Улан-Удын столовонуудай трестын № 12 чайнойн коллектив (даагшань нүхэр Якунин) розничнэ эд товарай эрьесын түсэбые—107,4 процент гүйсэдхэһэн, мүнгэ нөөсэлгын түсэбые 234,3 процентээр дүүргэһэн ба 13 мянга гаран түхэригэй олзо оруулһан байха юм.

Иимэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа ашаар № 34 магазинай ба № 12 чайнойн коллективүүд городой эдеэ хоолой ба худалдаа наймаанай организацинуудай коллективүүдэй хоорондын мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Эдэ коллективүүд ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Соведэй гүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй горкомой дамжуулгын Улаан тугуудые абаба.

Тус магазинай коллектив шэнэ социалистическэ уялгануудые абаха зуураа, 3-дахи кварталай эд бараанай эрьесын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ горпромторгын магазинуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаба.

Г. Фурашев,
И. Гроссман.

#Ород ба түрэлхи хэлэ заадаг багшанарай республиканска конференци

Секцинүүдэй хэһэн хүдэлмэриин дүн гаргалгын заседани боложо, энэ асуудалаар республикын гэгээрэлэй Министерствын инспектор нүхэр М. Мангадаев элидхэл хэһэн байна. Элидхэлшэ болбол табан секцинүүд эмхидхэгдэжэ, хоёр үдэрэй туршада хүдэлмэрилхэ зуураа 23 элидхэл зүбшэн хэлсээ гэжэ тэмдэглэбэ. Тиигэжэ республикын түрүү багшанарай хүдэлмэриин дүй дүршэл зүбшэн хэлсэгдэһэн, языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай бэшэһэн зохёолнуудай ёһоорород ба түрэлхи хэлэ заалгые шэнэдхэн һайжаруулгын талаар эмхидхэлэй, научно-методическа зарим асуудалнууд тодорхойлогдоһон байна.

— Бурят-монгол һургуулинуудтаород хэлэ заадаг багшанарай секци амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө. Багша нүхэр Мунхоев «Грамматическа разбор» гэһэн темээр гүнзэгы удхатай, ехэ һонирхолтой элидхэл хээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Тус секциин хүдэлмэридэ профессор В. Д. Кудрявцев, педагогическа наукануудай кандидат И. Баранников, филологическа наукануудай кандидат Г. Упхонов гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ туһа хүргөө.

Түрэлхи хэлэнэй багшанарай секци дээрэ багша Санжиев —8—10 классуудта үзэхэ литературна зохёолнуудай текст дээрэ хүдэлмэрилгэ тухай, нүхэр Гончиков —литературын урогой идейно-политическэ хүмүүжүүлгэ тухай, Осорова — үгын хубинуудые шудалалга тухай асуудалаар элидхэл хэһэн байна. Мүн нүхэр Болотова, Танская, Эпова ба бусад элидхэлнүүдээ ехэ һонирхолтойгоор зохёожо,ород хэлэнэй секцидэ хабаадагшадта методическа ехэ туһа хүргөө.

Зүгөөр, секцинүүдэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд байгаагүй гэжэ хэлэхээр бэшэ гэжэ нүхэр Мангадаев тэмдэглэбэ. Зарим элидхэлшэд теоретическэ юрэнхы асуудалнууд дээрэ удаанаар тогтоод, харин өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай багаар хэлэһэн байна.

Нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудай үндэһөөрород ба түрэлхи хэлэ заалгые шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгые республика дотор юрэнхы дээрэнь хараад үзэхэдэ, үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ секцинүүд дээрэ элирүүлэгдээ. Зарим багшанар теоретическэ ба практическа занятинуудаа нигта холбоотойгоор ба зүбөөр эмхидхэнэгүй, заримдаа грамматическа разборые ашаг туһатайгаар үнгэргэжэ шаданагүй. Зарим һургуулинуудта орфографическа хүдэлмэриие шангадхаад, хэлэ хүгжөөлгэдэ анхаралаа багаар табина.

Энэ научно-практическа конференциин хүдэлмэриие шэнжэлэн согсолхо хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Конференциин хүдэлмэриин дүнгүүд тухай элидхэлнүүдые, хөөрэлдөөнүүдые тэрээндэ хабаадагшад һургуулинуудайнгаа педколлективүүдэй дунда үнгэргэхэ ёһотой.Ород ба түрэлхи хэлэ заалгые үндэһөөрнь һайжаруулхын тула конференцидэ хабаадагшад тусхай темэнүүдые шэлэн оложо, теоретическэ талаарнь шэнжэлхэ, практическа хүдэлмэридөө шадамараар хэрэглэхэ зэргэтэй. Иигэжэород ба түрэлхи хэлэ заалгые шэнэдхэн һайжаруулхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ гэһэн зорилго бүхы багшанарай урда табигдана.

Элидхэлэй һүүлээр хэдэн хүнүүд үгэ хэлээ. Бурят-монгол эхин һургуулинуудай секци дээрэ һонирхолтой асуудалнууд хэлсэгдэбэшье, бэлэдхэлэй классай хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдаагүй. Тус класс үнгэрэгшэ жэлнүүдэй туршада ямар туһа үгөөб гэжэ тодорхойлон хэлсэгдээгүй гэжэ Иркутска гүрэнэй университедэй багша нүхэр Манжигеев хэлэнэ. Зүгөөр, пленарна заседанинууд дээрэ олон багшанар хадаа эхин һургуулинуудые дүүргэһэн һурагшадород хэлээр муу бэлэдхэлтэй байна гэжэ шүүмжэлһэн байгаа. Теэд, энэ шухала асуудалые үргэнөөр хэлсээгүйнь гэмшэлтэй.

Кустовой методическа нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай секцинүүд дээрэ хэлсэгдээгүй гэжэ нүхэр Франштут хэлэбэ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй үедэ олон нэгэдэлнүүд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэн байгаа. Зарим нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд дүй дүршэл багатай дээрэһээ ямаршье асуудалаар заняти үнгэргэхэеэ һайн мэдэдэггүй һэн. Тиимэһээ үнгэргэгдэһэн занятинуудыншье багшанарта өөдтэй туһа хүргэнэгүй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

—Энэ конференци дээрэ хэлсэгдэһэн элидхэлнүүдые ойрын сагта хэблэжэ, бүхы һургуулинуудаар тарааха хэрэгтэй. Тиигээ хада багшанарта ехэхэн туһа болохо байна. Энэ хүдэлмэриие республикын гэгээрэлэй Министерство ба багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институт һаяар хэхэ зэргэтэй, — гэжэ багша Николаев дурадхаба.

Мүн багша Карпова хүдөө нютагуудай һургуулинуудта һуралсалай методическа хэрэгсэлнүүд тон үсөөнөөр эльгээгдэнэ гэжэ хэлэбэ. Тиимэһээнь урогуудтаа бэлэдхэхэдээ зарим бэрхэшээлнүүдтэй ушарнабди. Энээн тухай пленарна заседанинууд, секцинүүд дээрэшье үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерствын һургуулинуудай таһагые даагша нүхэр Винокур багшанарай асуудалнуудта харюу үгэхэ зуураа, бэлэдхэлэй классай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай тобшохоноор хэлээ. Тэрэшэлэн намарай шалгалта бариха һурагшадтай нэмэлтэ занятинуудые һайнаар үнгэргэхыень багшанарта тэрэ һануулаа. Зарим аймагуудай ба Улан-Удэ городой һургуулинуудта энэ шухала хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

БМАССР-эй гэгээрэлэй Министр нүхэр Цыганков тобшохон үгэ хэлээ. Үгэ хэлэгшэд зүб шүүмжэлэл хэжэ, үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа. Тэдэнэй шүүмжэлэл ба дурадхалнуудые хараадаа абажа, дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхахын тула шухала хэмжээ абажашье, абахашье байнабди гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиигээд нүхэр Цыганковород ба түрэлхи хэлэ заалгые республикын бүхы һургуулинуудта шэнэдхэн һайжаруулхын тула хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлмэрилжэ, шэнэ амжалтануудые туйлахыень багшанарые уряалаа.

Энээгээрород ба түрэлхи хэлэ заадаг багшанарай научно-практическа республиканска конференци дүүрэв.

Декабристнууд Забайкальеда

Декабристнуудай элитэ хүтэлбэрилэгшэдые саазалһанһаа хойшо 125 жэл гүйсэбэ.

Декабристнууд хадаа Россида түрүүшын революционернүүд мүн байгаа. «1825 ондо Росси болбол хаанта засагта эсэргүү революционно хүдэлөөе анха түрүүн үзээ юм» гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн байна. В. И. Ленин болбол декабристнуудые дворянска революционернүүд гэжэ нэрлэдэг һэн. Тэдэнэй революционностиин ангиин талаар хизаарлагданги байһые тэмдэглэн, В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Арадай дэмжэлгэгүй шээрэһээ хүгүй, тон үсөөн дворянууд эсэргүүсэнээ». Декабристнууд болбол арад зондоо түшэглэнгүйгөөр восстани хэһэн дээрэһээ диилдэһэн байна. Хаанта засаг декабриин 14-дэ Петербургта болоһон, мүн удаань Киевскэ губерниидэ болоһон Черниговскэ полкын восстаниие хатуу шангаар дараһан байгаа.

Тус восстанинуудта хабаадагшадые ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые хаанта засаг хатуу шангаар хэһээгээ һэн. Зуу гаран декабристнууд каторгада Сибирь сүлэгдөө һэн, декабристнуудай элитэ хүтэлбэрилэгшэд П. Пестель, К. Рылеев, С. Муравьев-Апостол, М. Бестужев-Рюмин ба П. Каховский гэгшэд 1826 оной июлиин 25-да саазалагдаһан байна. Мүн энэ үдэр хэдэн зуугаад солдадууд хатуугаар хэһээгдэһэн ба 3 мянга гаран хүн Кавказда дайлалдажа байгаа армида эльгээгдэһэн байна.

Каторгада ошохоор сүүдлэгдэһэн декабристнууд 1826 ондо Нерчинскэ рудник эльгээгдээ һэн. 1830 ондо Петровско заводто тусхай түрмэ баригдажа, декабристнуудые тэндэ асарһан байгаа.

Каторгадашье ба сүлэлгэдэшье ябахадаа декабристнууд өөһэдынгөө политическэ үзэл бодолһоо арсаагүй, харин хаанта засагые бэшэгүүд соогоо шангаар шүүмжэлдэг байгаа. Тэдэнэр юундэ сүлэгдэһэн тухайгаа Сибириин тарияашадта ойлгуулхые оролдодог бэлэй.

Декабрист М. С. Лунин арбан жэлдэ каторгада ябаад, Иркутск шадар Урик тосхондо ажаһуухаар эльгээгдээд байхадаа, политическэ бэшэгүүдые, статьянуудые бэшэдэг һэн. Тэрэнэй бэшэгүүд Иркутскда, Дээдэ-Үдэдэ, Кяхтада тараагдадаг байгаа. Иимэ политическэ пропаганда ябуулһанайнгаа түлөө Акатуйска түрмэдэ хаагдажа, тэндэ дүрбэн жэл һуугаад, наһа бараа юм.

Герценэй «Полярная звезда» ба «Колокол» журналнуудые декабристнууд Михаил Бестужев, К. Торсон, И. Горбачевский гэгшэд Кяхтаар дамжуулан абадаг байгаа. М. Бестужев Герцентэй бэшэг абалсадаг һэн.

Каторгынгаа болзорой дүүрэхэдэнь декабристнууд Забайкальеда, Якутида, Зүүн ба Баруун Сибирьтэ ажаһуухаар эльгээгдээ юм. 1839 ондо ахадүү Николай, Михаил Бестужевүүд, К. Торсон—Селенгинскдэ, ахадүүнэр Михаил, Вильгельм Кюхельбекернүүд Баргажанда, Е. Оболенский — Турунтаеводэ, А. Муравьев—Дээдэ-Үдэдэ, Л. Толстой—Түнхэндэ, Глебов—Кабанскда ажаһуухаар эльгээгдэһэн байгаа. Түрүүшын жэлһээ эхилжэ декабристнууд тарияашадые элдэб хүдэлмэридэ, эрдэм бэлигтэ һургахые оролдодог һэн. Тарияашадай хүүгэдые үзэг бэшэгтэ һургахань ехэ хорюултай байгаашье һаань, олон декабристнууд тэдэниие һургадаг байгаа. Зарим декабристнууд эхин һургуулинуудые нээгээ юм. В. Кюхельбекер, Толстой, Оболенский, Раевский, Якушин ба бусад хүүгэдые эрдэмдэ һургадаг байгаа. Кяхтинскаород-монгол һургуулиин һурагшадта ахадүү Бестужевүүд саг үргэлжэ туһалдаг. тэдэниие номуулаар ба бусад хэрэгсэлнүүдээр хангадаг һэн.

Декабристнууд Николай, Михаил Бестужевүүд, К. Торсон гэгшэд бурят зониие дарханай хүдэлмэридэ һургадаг байгаа. Тиигэжэ Селенгинскдэ кузнечно-столярна мастерской нээгдээ һэн. Тус мастерскойдо гуша гаран залуу бурядууд хүдэлмэрилөө. Бурят залуушууд үйлэдбэриин дадал олохоһоо гадна, техническэ эрдэмдэ һурадаг байгаа. Тэдэнэр олоһон эрдэмээ өөһэдынгөө нютагаархиниие һургадаг һэн. Тиигэжэ Селенгинскын декабристнууд тухай олон нютагуудай үгытэй ажалшад мэдэдэг болоо юм.

Сэлэнгэдэ ажаһуудаг декабристнууд хүдөө ажахын зэр зэмсэг хэхэһээ гадна, тарияа ба огород таридаг, хони үсхэбэрилдэг байгаа. Ахадүү Бестужевүүд нарин нооһотой хони үсхэбэрилөө. Тэдэнэй огород соонь урдань тарияашадта мэдэгдээгүй овощнууд болохо дыни, арбуз ургадаг һэн. Забайкальеда эгээл түрүүлэн тэдэнэр парник хэһэн юм.

Декабрист Горбачевский — Петровско заводто, Михаил Кюхельбекер Баргажанда мүн лэ иимэ хүдэлмэри хэдэг бэлэй. Нютагайнгаа зондо туһа хүргэхын тулада Михаил Кюхельбекер өөрынгөө гэртэ амбулатори нээжэ, үбшэн хүнүүдые аргалдаг байгаа.

Иигэжэ декабристнуудород, бурят үгытэй ажалшадай дунда ехэ хүндэтэй ба алдартай болоо һэн. XIX зуунжэлэй түрүүшын хахадта ородой культурын түрүү ажал-ябуулагшад болохо декабристнууд тухай бурят-монгол арад мүнөөшье хүрэтэр һайн һайханаар хөөрэлдэдэг. «Тэдэнэр ямар һайн хүнүүд байгаа гээшэб» гэжэ Селенгинскдэ байһан декабристнуудые мэдэхэ хүгшэн Жигмид Анаева 1926 ондо хөөрөө һэн. Тэрэшэлэн декабристнууд бурят зониие ехээр хүндэлдэг байгаа. «Бидэниие тойрон һайн һаналтай бурядууд ажаһуудаг, — гэжэ Н. Бестужев бэшэнэ. — Үбгэд хүгшэд бидэндэ дурлана, бидэниие хүндэлнэ».

Хаанта засагай чиновнигууд ба жандармнууд Сибириин ажалша зониие декабристнуудай нүлөөндэ оруулхагүй гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдодог байгаа. Зүүн Сибириин генерал-губернатор Лепарский хадаа хүүгэдые декабристнууд һургаха ёһогүй гэжэ хорёо һэн.

Хаанта засагай мүшхөө мүрдөөшье хадань, декабристнууд культурно-гэгээрэлэй ажал-ябуулгые үргэлжэлүүлжэ, нютагай арад зоной культурые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн нүлөө үзүүлээ. Декабристнууд Сибириин залуушуулые гэгээрүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн туһа хүргөө гэжэ эндэхи зон өөһэдөөшье хэлсэдэг байгаа.

Тэрэ үедэ декабристнууд болбол үгытэй тарияашадые гэгээрүүлхын тула ехэ хүсэ оролдолгоёо гаргаа юм. Тэдэнэр хадаа һайн һайхан һанал хүсэлтэй агуухэород арадай эрхим хүбүүдынь байгаа. Тэдэнэр өөһэдынгөө орондо ехээр дурладаг,ород арадай ба Россин бусадшье арадуудай эрхэ сүлөөтэй, зол жаргалтай ажаһуухые хүсэдэг бэлэй. Тэдэнэй энэ хүсэлынь манай сталинска эпоходо бэелүүлэгдээ.

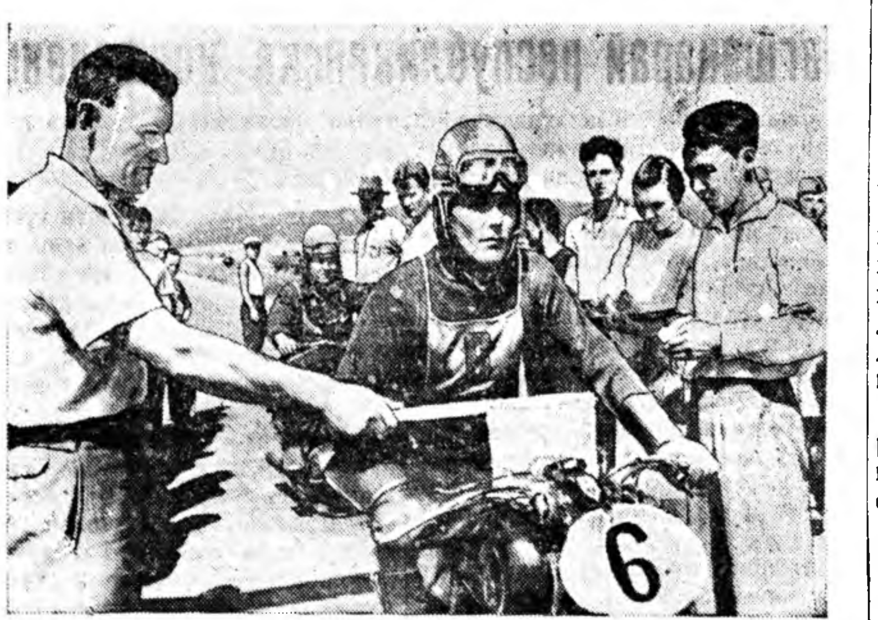
В. И. Ленин декабристнуудай хүдэлөөе үндэрөөр сэгнэһэн байна. Ородой революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ тэдэнэр шухала үүргэ дүүргээ гэжэ Ленин заагаа юм. Декабристнууд болболород арадай национальна омогорхолынь юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Немецкэ уранзохёолшо Эмиль Людвигтэй хөөрэлдэхэдөө, нүхэр Сталин декабристнуудай восстани хадаа Россида болоһон революционно ехэ событинуудай нэгэниинь гэжэ тэмдэглээ һэн.

Ажалшан зониие сүлөөлхэ хэрэгые дэлхэй дээрэхи эгээн революционно түрүү класс болохо Россин пролетариат бэелүүлжэ шадаа. 1917 ондо революционно хүдэлмэришэд ба солдадууд Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэреэр хаанта хархис засагые унагааһан байна. Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци пролетариадай диктатура байгуулжа, Россида капитализмые үндэһөөрнь усадхаа.

Коммунизм байгуулжа байһан манай ороной ажалшад Россин революционно түрүүшын тэмсэлшэд болохо декабристнуудые хэзээдэшье мартахагүй.

К. Баторoев,
культурын научно-шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна сотрудник.

СПОРТ

Июлиин 22-то Кяхтын трактаар табадахи километртэ мотоциклаар городой түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн болоо. 100 километрын дистанциие «ИЖ—350» гэжэ классай машинаар 1 ч. 01 мин. 30,2 сек. соо гаталһан Сибирь ба Дальна Востогой чемпион, республикын эрхим мотоциклист, «Медик» обществын гэшүүн Н. Носков эрэгтэйшүүлэй дундаһаа түрүү һуури эзэлээ. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Н. Киселева 50 километрые 45 мин. 2 сек. соо гаталжа, урилдаанда илаа.

Велосипедээр эрэгтэйшүүл 20 километртэ, эхэнэрнүүд 10 километртэ урилдаагаа. Эрэгтэйшүүлэй дундаһаа Г. Карболин, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Л. Гармаева гэгшэд түрүү һуури эзэлэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дээдэ тээнь — Николай Носков старт дээрэ. Доодо тээнь—Л. Гармаева ба Г. Карболин.

М. Минеевэй фото.

Һурагшадай спортивна мүрысөөнүүд

Шэбэртэ гэжэ үзэсхэлэн һайхан нютагта Мухаршэбэрэй ба Бичурын дунда һургуулинуудай һурагшад хоорондын спортивна уулзалга футболоор ба волейболоор болобо.

Энэр спортсменүүд шадабаритай ба бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Футболоор болоһон мүрысөөн 5:1 тоотойгоор бичурынхидай илалтаар ба волейболоор 14:9 гэһэн тоотойгоор мухаршэбэрэйхидэй илалтаар дүүрэһэн байна.

Удэшэлэнэнинь тэдэ хоёр һургуулиин һурагшад уран һайханай самодеятельностиин концерт харуулаа. Тэрэ концертыень «Коммунизм» колхозой гэшүүд, Шэбэртэ тосхоной хүдэлмэришэд, албахаагшад ба һурагшад ехээр һонирхон хараба.

А. Шулунов.

БМАССР-эй шатарай XVI чемпионат

Июлиин 23-да республикын түрүү һуури эзэлэлгын 16-дахи шатарай турнирай 3-дахи тур болоо. Энэ турта шанга тулалдаан болобо.

Турнирай лидер Эрдынеев (Яруна) Шанюшкинтай (Курумкан) наадаһан партияа ехэ орёо ябадалаар эхилжэ, хоёр хүбүүнэй үлүү эдеэд шүүбэ. Колхозникуудай дунда Далына Востогой чемпион Бабасан Ринчинов Вандановтай (Хори) хараар наадаха зуураа, түрүүшээр байдалаа муудуулбашье, саашадаа ходо гараха хүбүүтэй болоод, мүн ноёно эдэбхитэй тэмсэлдэ оруулхалаарнь, Вандавэв илагдаад гэжэ мэдэрбэ.

Турнирта хабаадалсагша 15 наһатай Могордоев Цыреновэй (Закамен) һулаар наадаһаень ашаглан, ходо гараха хүбүүтэй боложо, партияа шүүбэ. Михайлов тэргээ Будаевта табижа үгэлһэнэйгээ һүүлээр, өөрыгөө шүүгдэлһэндэ тоолобо. Сумкин Игумновта, Зандаков Павловта шүүгдэбэ.

Удэшэлэн 4-дэхи тур болобо. Эрдынеев 1-дэхи разрядник Бурхиновтай уулзажа, тон зүбөөр наадаһанайгаа эсэстэ тэнсэв. Игумнов Горячих (Усть-Баргузин) хоёрой парти мүн тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Будаев Соболевто, Цыренов Ринчинөвтэ, Ванданов Пахаевта, Шанюшкин Могордоевто, Павлов Сумкинда шүүгдэһэн байна.

4-дэхи турай һүүлээр 4-һөө 3,5 очкотой болоһон Эрдынеев түрүүлжэ ябана. Пахаев 3 очкотой ба 1 хойшолуулагдаһан партитай, Могордоев 3 очкотой болонхой.

А. Игумнов.

Колхозууд радиотой болобо

Радиофикациин барилгын-монтажна управлениин бригада Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозые радиофицировалээ. 61 колхозникуудай гэртэ репродукторнууд тодхогдобо.

Гус бригада мүн Зэдын аймагай «Улаан-Үшөөтэ» колхоздо 5 киловатт хүсэтэй радиоузел барижа, һаяхан дүүргэв. Энэ 62 радиоточконууд тодхогдоһон, 3,5 километр утатай радиолини татагдаһан байна.

Б. Самбуев.

Тобшо һонинууд

◆ **Һурагшад колхоздо туһална.** «Үнэн» гэжэ томодхогдоһон колхозой (Мухаршэбэр) таряанажалай № 2 бригадада ажаллаһан 20 гаран пионернүүд ба һурагшад 300 гаран центнер набшаһата тэжээл бэлдэжэ, тэрэ хүдэлмэреэ үшөө үргэлжэлүүлһэн. Нэаха шэжэ цех нээгдэбэ. Энэ цех һайн шанартай гуталнуудые олоор гаргадаг болоо.

◆ **Үндэгэ тушаалгаяа дүүргэбэ.** Кяхтын аймагай Ульяновай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель гүрэндэ үндэгэ тушааха жэлэйнгээ түсэбөө июлиин 15-да 101 процент дүүргэбэ.

◆ **Шэнэ цех нээгдэбэ.** Кяхтын гуталай фабрикада гуталай ула

◆ **Комбайнуудынь бэлэн болоо.** Эгэтын МТС (Яруна) комбайнуудай заһабарине сүм дүүргэв. Мүн шэнэ абтаһан самоходно 6 комбайнань хабсаргагдаба.

◆ **Шэнэ гэрнүүд.** Иволгын аймагай центртэ хахад жэлэй туршада 10 гаран үмсын шэнэ гэрнүүд ба аймагай харгын таһагай кэнторын байшан баригдаба. Мүн Калининай нэрэмжэтэ колхоздо шэнэ магазин ба «Улаан Оронго» колхоздо клуб баригдажа байна.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июлиин 23. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндурагадай отрядуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, нютагай шанартай байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Арадай армиин зенитнэ артиллери ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад июлиин 23-да дайсанай 3 самолёт унагаагаа.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада ажалай геройн хүндэтэ нэрэзэргэ бии болгогдобо

ПХЕНЬЯН, июлиин 22. (ТАСС). Үсэглэлдэр корейскэ газетэнүүд ажалай геройн нэрэзэргэ бии болгохо тухай Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын арадай Верховно суглаанай президиумэй указ толилоо. Промышленностиин, хүдөө ажахын, транспортын, худалдаа наймаанай, искусствын ба наукын талаар гүрэнэй үмэнэ элитэ ехэ габьяануудые харуулһанай түлөө, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын арадай ажахын, культурын ба наукын саашанхи хүгжэлтэдэ туһалһанай түлөө ажалай геройн үндэр нэрэзэргэ олгогдохо байна.

Гүрэнэй тугай нэгэдэхи шатын орден, «Серп ба балта» гэжэ алтан медаль ажалай геройдо барюулагдаха юм.

Шэнэ геройнууд

ПХЕНЬЯН, июлиин 21. (ТАСС). Американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска армида эсэргүү байлдаануудта онсо илгарһан Корейскэ Арадай армиин офицернүүдтэ ба солдадуудта КНДР-гэй геройн нэрэзэргэ олгохо тухай Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын арадай Верховно суглаанай президиумэй указ корейскэ газетэнүүдтэ толилогдоо.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын геройн үндэр нэрэзэргэдэ офицернүүд Кан Хо Ен, Ли Хе Ен, Пяк Ни Рак, Чен Ги Чер ба сержантнууд Нам Сен Вон, Ли Бон Бу гэгшэд хүртэбэ.

Сеулай районд хи үхэлэй лагерь тухай

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 21. (ТАСС). Сеулай районда байдаг, «тэрьелэн һүүгшэдэй лагерь» гэдэгэй бузар муухай условинууд тухай гэршэлһэн өөрынгөө сеульска корреспондент Макгрегор гэгшын мэдээсэлые «Нью-Йорк таймс» газетэ толилоо.

Сеулһаа 10 хүрэхэгүй километр зайтай байдаг лагериин хүнүүдэй байдалынь «Нэгдэмэл нацануудай нэрэ хүндые бузарлана» гэжэ Макгрегор бэшэнэ. 4 солдадай байха армейскэ палатануудай дотор тус бүридэ 40 эршүүл, эхэнэрнүүд, үхибүүд байрална. Һүни бүхэндэ 7—8 хүн үхэнэ. Медицинскэ хангалта байхагүй.

Үхэлэй ба үбшэнэй энэ багахан городто 37 мянган хүн байна гэжэ Макгрегор бэшэнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседани Хельсинкидэ дүүрэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, июлиин 23. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой эхилжэһэн заседани мүнөөдэр Хельсинкидэ дүүрэбэ. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөө саашадань бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэдэ хэдэн шийдхэбэринүүд абтаа. Бюро хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлые чангалхаха гэжэ уряалһан резолюци һайшааба.

Бюро хадаа агуухэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулхын түлөө, корейскэ асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө, буу зэбсэгүүдые хорооххын түлөө, хүнүүдые олоор хюдалгын зэбсэгүүдые хорихын түлөө, эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэдэ нарин шанга хиналта тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхые уряалба.

Промышленностьда хэрэгтэй кадрнуудые бэлэдхэнэ

СОФИЯ, июлиин 20. (ТАСС). Болгарин арадай правительство промышленностьда хэрэгтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ тухай ехэ анхарал оролдолго гаргана.

Һүүлэй 6 жэлэй туршада орон дотор ремесленнэ ба фабрично-заводской олон һургуулинууд нээгдээ. Һуралсалай шэнэ жэлдэ тус һургуулинуудта 20 мянга гаран залуушуул абтаха байна. Мүнөө округ бүхэндэ дунда зэргээр мэргэжэлэй 20 һургуулинууд тоологдоно.

Английска консерваторнууд Хьюлетт Джонсоние харлана

ЛОНДОН, июлиин 20. (ТАСС). Английска парламентын 6 гэшүүдконсерваторнууд Кентерберийскэ сүмын ахалагша Хьюлетт Джонсоние тушаалһаань гаргахые эрибэ. Общинануудай палатада оруулагдаһан резолюци соо. Английн ниитын элитэ ажал-ябуулагша, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Джонсон хадаа хорлон һуйдхэхэ ба еретическэ идеянүүдые номноно гэжэ гэмнэгдэбэ.

Иранай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй хамаархалга

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 21. (ТАСС). «Нью-Йорк геральд трибюн» газетэ өөрынгөө тегеранска корреспондент Бигартын мэдээсэл толилоо. Гарриман Иранай дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамаархана гэжэ энэ мэдээсэлһээ харагдана.

Бигарта нигэжэ бэшэнэ: «Трумэнай түлөөлэгшэ Гарриманай шэрүүн шанга мэдүүлгэ хэлэнэд һүүлээр, иранска нефтьтэй холбоотой асуудал тушаа хэлсээнүүдтэ июлиин 20-до шиидхэхэ үе тохёолдоо. Американска ба английска нефтяной компаниинуудай зүгһөө бойкот хэжэ байбашье, национализированнэ нефтөө худалдажа шадахабди гэһэн иранецүүдай мэдүүлгэ хажуу тээшэнь хаяхые Гарриман оролдобо».

«Энэ асуудал тушаа хэлэлрэшэгүй хараа бодолоо баримталаад байгаа һаа, нэгэшье хүнэг нефть худалдажа шадахагүйт гэжэ комиссиин гэшүүдтэ Гарриманай эридээр хэлэһэнэй һүүлээр, июлиин 19-нэй улаашарһан заседани дүүрээ» гэжэ Бигарт бэшэнэ.

Гарриман ба Гарриманай тусхай туһалагша Леви гэгшэд «иранецүүдые зэлгэхые һэдэнэ» гэжэ Иранай финансынуудай министрын орлогшо Хасиби мэдүүлбэ.

Американо-английска интервентнүүд Корейдэ зэрлигээр ашална

ПХЕНЬЯН, июлиин 21. (ТАСС). Корейдэ зэзлэн байһан районуудта американска интервентнүүдэй хэһэн хорото ашанүүдай шэнэ баримтанууд тухай корейскэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Офицер Пак Ин Су гэгшын подразделениин сэрэгүүд бузар юумэ хараа гэжэ «Минжу чосон» газетын корреспондент зүүн фронтһоо бэшэнэ. Чанбенри тосхоние үглөөгүүр үүр сайжа байхада байлдаантайгаар эзэлхэдэ, тус тосхон бүрин шатажа байгаа, шатаһан гэрэй оройнууд газарта унажа, хара утаан улицада манаран байгаа. Сухарихингаа урда тээ американецүүд деревниин бүхы гэрнүүдые шатаагаа гэжэ тарешаа үгэн солдадуудта хэлэбэ.

Тосхоной захада эбдэрэн һандаргагдаһан гэрэй дэргэдэ 2 хүүгэдые—7 наһатай басаган Чан Чен Дза ба тэрэнэй дүү Чан Чен Юн гэгшэдые корейскэ солдадууд хараба. Американецүүд зайлаһан сухарихадаа, эхэ эсэгыемнай алаа гэжэ тэдэ хүүгэд хэлэбэ. Тэдэнэр түрэлхидэйнгөө хүүрые солдадуудта харуулаа.

Хванхэ провинциин Пюнри волостьдо интервентнүүд нэгэ басагые срестовалаад, арһаень үбшэһэн ба удаа тээнь модондо үлгэһэн байна. Тэрэ провинциин Синчен волостьдо американецүүд нэгэ хүниие телеграфна столбһоо үлгэжэ алаа. Тэрэнэй бэеые хүзүүнһээ гэдэһэндэнь хүрэтэр жадаар отолоод, удаа тээнь энэ бузар хэрэгыень хүнүүдэй харахые баалаһан байна. «Улаантан» бүхэниие нигэжэ хэһээхэбди гэжэ алуурщад мэдүүлбэ.

Корейскэ газар дээрэ интервентнүүдэй хэжэ байһан бузар ашаанууда корейскэ арад зэбүүрэхэнэ, зэрлиг золигуудые хэһээхые эринэ. Корейскэ газар дээрэ интервентнүүдэй алхам бүридэ хюдалга, дээрмэдэлгэ хэгдэнэ. «Даб дээрэхи эблэрэлтэ тухай хэлсээнүүдэй Кэсондо мүнөө болохо байхада, бидэнэр дээрмэшэдэй, бүлимтарагшадай ба алууршадай энэ аргыень манай оронһоо гаргахые эринэбди» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Деголлевецүүдай фашистска ашаа буруушаан һүрэсэ

ПАРИЖ, июлиин 21. (ТАСС). Франциин коммунистическэ партин генеральна секретарь Морис Торезэй депутатска эрхэ түлөө тухай деголлевско депутат-прокатор Лежандр гэгшын табиһан асуудалые үсэглэдэр Франциин Национальна суглаанда хаража үзэбэ. Морис Торезэй депутатска эрхэ түлөөлые дахин хаража үзэхэ тухай деголлевецүүдай «хэрэг» һаяхан хаража үзэһэн парламентска тусхай комисси хадаа Франциин ажаллагшад вождиие парламентда һунгаһан ябадал ямар һэжэгтэй байна гэжэ мэдэрхэ байһан болоо.

Франциин коммунистическэ партиин секретарь Жак Дюкло ба депутат-генерал Жүэнвиль гэгшэд Морис Торезэ эсэргүү хэгдэһэн фашистска бузар ашшые элирүүлжэ үгэ хэлэбэ. Национальна суглаан Морис Торезэй депутатска эрхэ түлөөлэгые 155 голосоор батална. Харшалгаа 140 хүн голосовалба.

Индидэ үһанэй үер болобо

ЛОНДОН, июлиин 21. (ТАСС). Калькуттаһаа Рейтер агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, Брамапутрын ба тэрэнэй һалаануудай үерлэһэн ушарһаа Хойто ба Дунда Ассамда джутын ба плантацинуудай байдаг 1800 гаран квадратна километр үнэтэй газар ба 300 гаран деревни уһанда абтаба. Олон мянгаад хүнүүд гэр дээрэ ба модоной орой дээрэ гаража амиие абарна, мал үхэнэ, газарай ба джутын ургаса үгы хэгдэнэ.

Американска адмирал Шерман үхэбэ

ЛОНДОН, июлиин 22. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулһанай ёһоор, США-гэй уһан-сэрэгэй хүсэнүүдэй штабай начальник адмирал Шерман мүнөөдэр Неапольда үхэбэ.

Петэн үхэбэ

ПАРИЖ, июлиин 23. (ТАСС). Франс пресс агентствын мэдээсэлэй ёһоор, мүнөөдэр Иль д'Ье арал дээрэ Филипп Петэн үхэбэ.

ХРОНИКО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум вице-адмирал нүхэр Н. Г. Кузнецовые СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Министрээр томилоо.

* * *

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр И. С. Юмашевые гуйһанайнь ёһоор, СССР-эй Уһан-Сэрэгэй Министрын уялгануудһаа сүлөөлбэ.

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИРОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 18.

Н—03645. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10 000